„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин.

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 169. У Новом Саду, у недељу 30. јула (12. августа) 1906. Година XXII.

Под новом владом у Загребу.

Она слога између Хрвата и Срба, која је постигнута услед братскога, заједничкога деловања хрватско-српске коалиције и која је показала велика успеха на политичком пољу, може и треба да покаже успеха и на свима другим пољима. Тиче се то и друштвених и верских односа. Хрвати и Срби, који говоре једним језиком и који се могу назвати један народ са два имена, треба да се што више приљубе једни другима, те да пораде на том, да нестане свега оног, што их дели, а да надође све оно, што их спаја.

Главни град Тројединице, лепи Загреб, бујно се развија, те у свом напретку носи тип цивилизоване европске вароши. Но Загреб треба све више да носи на себи тип вароши онога народа, којем је он средиште. Истина, хрватски родољуби много су и до сад учинили, да се Загреб што више *национализира*, али још и данас има у Загребу много, врло много онога, што припада туђинству. Ово вреди особито у *друштвеном* погледу. И у породицама и у јавности не негује се народни језик, не негују се народни обичаји онако, као што би требало.

Посебни српски елеменат, што је у Загребу, врло је мален, али као што Срби свуда, тако су и у Загребу, и ако су малобројни, знали одржати народни тип, па су у разним фазама народнога развитка, још у доба Илирства, знали предњачити народним тежњама у главном граду Тројединице.

У почетку уставности, после октобарске дипломе све од г. 1861. до 1868. развио се у Загребу врло похвалан друштвени братски одношај између Срба и Хрвата. Ово особито вреди у погледу чиновништва. У оно доба чиновници Срби и Хрвати са својим породицама опћили су једни с другима најинтимније. Међу српским и хрватским породицама нестало је у оно доба сваке разлике, која би подсећала на какво туђење: што је једна српска, а друга хрватска породица.

Како је то дошло, да су после под разним владама — Рауховом, Мажуранићевом, па Куеновом — противности између Срба и Хрвата од времена на време са највећом жестином избијале на површину, то би било врло опширно овде наводити. Хвала Богу, што то данас није нужно наводити. Данас је постигнута слога између Хрвата и Срба и ја држим, да ће, ма какве околности наступиле, оно, што су родољуби Хрвати и Срби на Реци и у Задру установили, бити од извесне *сталности*, па и ако буде овде и онде у будућности неке рецидиве са неслогом, да ће ипак опет и опет увек продирати слога.

Ко је познавао Загреб пре 40 година, па га данас види, томе, Хрвату и Србину, мора живље закуцати срце од радости. Загреб за тих 40 година није се само становништвом умножио, није се само полепшао као једна модерна европска варош, већ су у њему створене многе и многе просветне и друштвене установе. Па у том Загребу са својим установима, са својим знатним становништвом, са својим лепим зградама, — све то можемо назвати да је *наше рођено*, то је нашега укупнога народа, то је онога народа, звао се он именом Хрвата или Србина.

Ја држим, да не само Хрвати, већ да и Срби треба да сматрају Загреб као нешто своје рођено. Загреб је данас *средиште* укупнога нам народа у Тројединици, од којега Срби, као неки посебан елеменат у целини, сачињавају једну трећину.

Разборити и родољубиви Срби у Тројединици тако то и сматрају. Зато је у најновије доба баш у Загребу и створено са српске стране много шта, што указује на то, да Загреб треба да је и за Србе неки центар. Створена је у Загребу српска банка, створено је друштво што издаје политичке новине, а уједно има и своју штампарију. Па и српска омладина, што се учи у Загребу, и она је прионула, да у Загреб привуче млади српски елеменат.

Ми Срби можемо данас бити задовољни, да се слога између Срба и Хрвата и друштвено негује, па ја држим, да она лепа хармонија, што је пре 40 година у друштвеном погледу постојала у чиновништву између Хрвата и Срба, да ће та хармонија све већег обима узети у читавом друштвеном однošају између Хрвата и Срба. Мене у том погледу не може помести ни држање оне хрватске странке под водством Франка, која показује највећи анимозитет против Срба. Било је таковога расположаја у једном делу Хрвата увек, па ће га и у будуће бити, само што ће та анимозност све то више малаксавати, док је сасвим нестане.

Данас су дошли на владу у Загребу људи, који су израз воље укупнога нам народа: и Хрвата и Срба. Њих је *поверење* укупнога нам народа подигло на њихове положаје, са којих могу многа добра да учине народу, а у првом реду да свима средствима култивишу *слогу* између Хрвата и Срба, којој су слози и они у најновијој борби, која је претходила, израза дали. А у једној важној ствари православних Срба била би нужна заштита, а у нечем и иницијатива нове хрватске владе.

То је ствар, која би у велико потпомогла слогу између Срба и Хрвата и која би дала тип Загребу, да је Загреб и неки центар Српства у Тројединици. Та је ствар: *крејирање* **епископске столице** *у Загребу за православне Србе.*

Давнашња је то жеља православних Срба у Тројединици.

Епископија горњо-карловачка је према другим српским епископијама тако велика, да би се из ње, па са арондирањем неких општина из пакрачке дијецезе, заиста могла створити нова епископија у Загребу.

Православни српски народ у Тројединици, који сачињава трећину становништва, требао би да буде у главном граду Тројединице, у Загребу *репрезентиран* једном својом епископијом.

Док је у Хрватској владала највећа интолеранција против православних, Срби православне вере у Загребу имали су једну богомољу, једну малену црквицу, која је по свом јадном облику служила готово на срамоту загребачких Срба. Опомињем се те мале црквице, у коју се као у неки подрум морало силазити. Пре 40 година иницијативом пок. *Јована Суботића*, тадањега септемвира у Загребу, почели се купити прилози за зидање нове српске православне цркве. Одзив је био врло леп, али наравно ни из далека тако знатан, да би се какова велика црква могла зидати. Нова црква је сазидана на истом месту, где је била стара црквица. Нова црква није велика, али је врло укусно зидана и изнутра лепо украшена. Православни Срби у Загребу, иако данас немају какву велику православну цркву, они имају пристојну, укусно зидану и лепо украшену цркву, која није постидна међу зградама загребачким.

Ако би се установило владичанство у Загребу, не би ништа сметало, што је тамошња православна црква малена. Главно је, да буде православнога владичанства у Загребу.

У тој ствари наравно да нова хрватска влада не би могла имати главну реч, већ српски народно-црквени сабор у Карловцима. Али нова хрватска влада могла би ову ствар крепко потпомоћи, те се за исту својски заузети не само у посебно српском, већ и у интересу земаљском, па и у интересу главнога града Загреба.

Питање дотације нове епископије не би ваљда било тако тешко решити. Кад би се мала будимска епископија укинула, које дотација тако много стаје, то би се загребачка епископија лако дотирала, али на ово није ни мислити, и због некога пијетета према старој будимској епископији, и због тога, што у престоници Угарске треба да је православна црква репрезентирана.

Но народно-црквени сабор нашао би ваљда извора, да дотира нову епископију, делом из неприкосновеног фонда, делом и извесним прилозима осталих епископија, па и прилозима из земаљских средстава, пошто и онако земаљска влада у Загребу издаје извесне прилоге за православну цркву у бившој Крајини.

Установљење нове православне епископије у Загребу држим за врло важно. Нова хрватска влада имала би повода и у интересу земаљском да се за ту ствар заузме, а српски народно-црквени сабор имао би у првом реду да реши ово питање.

П—Д.

Босанска влада према Србима.

— Модерне Торквемаде у Босни. —

Сарајево, 27. јула 1906.

Нема ваљда народа, да га је судбина више прогањала и који је у своју историју забиљежио толико чемерних дана, него што је српски народ. Времена су се мијењала, а у тој измјени Срби су све више страдали, док није дошло до данашњих чемерних дана. Нама у овим земљама судбина је била мачуха, јер је нашу стару слободу и самостални живот ставила под туторство Аустрије. Док смо били под турском управом, били смо сви становници једнаки, није било међу нама раздора, јер је сиротиња сиротињу познавала. Данас је посијана мржња међу становништвом, бачена је тешка смутња не само међу припаднике разних религија, него и међу припаднике једне те исте религије. Аустрија је позната са ширења њемачких тежња а Словени, особито ми Срби, немамо већег непријатеља од њемачке освајачке политике.

Одма иза окупације Аустрија је доводила пропале аустријанске грофове и бароне на управу ове јадне земље. Ови су, са дозволом власти (наравно, јер се је то слагало са аустријском политиком), доводили своје комшије, који су били исти, као и они. За то је било могуће, да је неко тражио мјесто подворника, а босанска управа давала му је мјесто порезника. На овај начин дошло је до тога, да је наша домовина пуна прелојалних аустријских поданика, који би се могла крстити креатурама. Није се гледало на спрему, довољно је било, да је молитељ њихов поданик, да је прокушана његова лојалност, да је рођак, знанац или земљак кога вишег чиновника на влади, те да знаде њемачки макар фијакерцијски, па је добио лијепо мјесто са уносним беривима у обећаној земљи. Могли бисмо на стотине таких примера навести, гдје су се понеки људи до високих положаја попели, само што су имали напријед наведена својства, а никако што су имали прописану квалификацију. Ако узмемо за примјер савјетника *Черног*. То је ислужени подчасник, који је добио мјесто кот. канцелисте, па постаде кот. предстојник и сад је владин савјетник, који управља „*црним кабинетом*“, Дакле овај човјек, који нема више, него основну школу, држи у својим рукама судбину најпоштених и нојобразованих синова ове земље, јер ако политика захтјева, не штеде се осјећаји породице, ако устреба, на вјешалима човјек свршава.

Најбоља свједоџба о спреми наших чиновника јесу њихове жене. Наравна је ствар, да се наши „усрећитељи,“ док су били подчасници, подворници, жандари, финанци, спахински лугари, амали и слично, нијесу могли женити из бољих породица, него са себи равним, као пиљаричким кћерима, творничким радницама, кухарицама, келнерицама, шваљама и сличним. По оној, ако је господско одело, али је циганска кожа, тако и код жена избије на повр-

шину њена прошлост и покаже се њен предживот. Дакле из овога се види, кога је аустријска политика нама слала, да нас просвјетли, да нас, „сирови материјал“, приреди за фине стомаке прождрљиве Аустрије.

Ови дошљаци радили су све могуће, да нас упокоре и умекшају. Нијесу се жацали најгаднијих средстава, по оној старој језуитској: „циљ оправдава средство“, само да до свога циља дођу, који им је из Беча дошаптаван. Одма у почетку видјела је Аустрија, да је народ тврд орах, особито за њих са рђавим зубима, које су још код Кенигреца покрхали, па су тражили начин, који би био најбољи, да проведу оно, зашто су дошли, да униште тај „револуционарни“ српски елеменат чинио им се најбољи онај начин, да се два свађају, а трећи корист вуче и томе су начину прибјегли.

У првом почетку створила је влада два тобоже политичка листа, један за Србе православне, а други за муслимане. Од ових листова, којима је био задатак међусобно трвење синова једног истог народа, остао је на срамоту муслимански „Bošnjak“ до данас, а „Напредак“ паде, јер га не хтјеше Срби примити. Кад је видјела аустријска политика, да на тај начин не може до крви завадити Србе муслимане и православне, него да се ови сваки дан пријатеље, прибјегла је другом начину, прибјегла је „Hrv. Pravu“. Српске листове није пуштала у ове земље, те се могло Франково „Pravo“ комотно кретати и тровати нашу браћу муслимане у овим земљама. „Hrv. Pravo“ бацало се на Србе дрвљем и камењем и распиривало мржњу међу муслиманима и православним стварајући од муслимана „Франкове Хрвате“. Да је то политика хтјела, види се из тога, што је велика већина муслимана, који су у државној служби, које је влада школовала и васпитавала, постали прави Франковци. Кад је видјела влада, да су Срби прегнули у овим земљама основати свој независни лист „Срп. Ријеч“ и кад су противници видјели, да је листу егзистенција осигурана, кад су видјели, да лист не престаје поред толиких материјалних и моралних жртава, које нам је влада нанијела, те кад су видјели, да и Срби муслимани основаше политички лист (*Glasnik*), проширише свој пропагаторски рад.

Обадва српска листа, како рекосмо, *осигурана* су са моралне и материјалне стране и влада је видјела, да неписмени „Bošnjak“ и фамозно „Hrv. Pravo“ не могу одржати побједу, те основаше прапорац „Hrv. Prava“ у Сарајеву, „Hrv. Dnevnik“. Овај лист на најподлији и најгаднији начин напада Србе православне, измишља све могуће, само да баци мржњу међу муслимане и православне, јер аустријска политика свој циљ гледа само у раздору муслимана и православних.

Освајачка политика Аустрије *највише се бацила на „Срп. Ријеч“* и њеног уредника, јер сав службени нечасни апарат управио је своје стријеле на уредника г. Стјепу *Кобасицу*. Ово је млад и одушевљен *Србин католик*, који не преза од никаквих тортура босанске владе, него се неустрашиво бори за слободу овог јадног и бесправног робља у модерној држави. За свој рад увијек је под полицијским надзором; те се не смије макнути из Сарајева, док га не сломи јака гвоздена рука окрутне Аустрије. Да босанска влада хоће да сломи овог наустрашивог борца, као што га је назвао Клофач у делегацијама, види се из тога што је *систематски почела да га пред суд довлачи и силне казне намеће*. У неком задњем броју „Hrv. Dnevnika“ по налогу владе, пише, да г. Кобасица неће одслужити казну, да живи Метузалемову годину. Лијепо пророчанство! Да тако мисли, то се може видјети и из тога, што је исти уредник ових дана суђен *на мјесец дана тамнице, која се казна не може замјенити новчаном глобом*. Наравна ствар, да ће се набрати много казна, док још имаде 20 неријешених тужби, а нове ничу као гљиве послије кише. Што други смију, то се „Српској Ријечи“ брани; то се види и из тога, што је „*Сриска Ријеч“ у 100 овогодишњих бројева имала* **7.713 брисаних редака, 24 оптужбе, а њен уредник 36 позива на полицију** и т. д. и т. д.

Да је „Hr. Dnevnik“ створен, да прави раздор, види се из његовог писања, јер редовито пише за нас Србе: „*власи*“, „*сливнички јунаци*“, „*српијански пропагатори*“, „*разбојници*“ и т. д. Ми Срби не можемо никако признати оваких Хрвата у овим земљама, јер се не можемо помирити са оваком *бандом*, која нас вриједђа, те док ова срамна банда не пане, не могу ни поштени Хрвати рачунати на наше пријатељство.

Уредник г. *Кобасица* предузео је кораке, да дође до слоге, али како нема напредних Хрвата у овим земљама, то ни о овој слози нема ни говора, што силно штети словенској идеји.

Држимо, да неће ни на овај начин успјети, јер се сваки дан, све више осјећа, да се народ зближује, да гледа слободу само у правој пријатељској и искреној слози и пријатељству.

Ево, такве су данашње прилике у Босни и Херцеговини, које смо овдје покушали, макар у блиједој слици изнијети.

др. М.

Угарски сабор.

(Извештај о XXII. седници, држаној 7. јула о. г.).

(Наставак.)

Јосиф Верош: Извините, хтедох рећи: ко говори другим језиком. Кад поштована господа народносни посланици не би показивали толико нервозности према мађарском језику и мађарском племену, ником не би падало ни на памет, да народности ваља помађаривати. Ја са своје стране исповедам искрено, да ту тежњу не одобравам с тога, што са вишег човечанскога гледишта држим да није оправдана а у фактичним приликама мислим да је и немогућа. Ако дакле ко наглашава то, да би у Угарској све, који говоре другим језиком, ваљало помађарити, тим само изазива антипатију, но сам смер никад не ће постићи. (*То се већ даје чути! довикују с народносних клупа*). Сам народ, славни сабори, жели да научи мађарски, јер осећа потребу тога; ако не може друкчије, а он своје дете даје у замену у мађарску породицу. Народ, ни словачки, ни влашки, ни мађарски, није непријатељ један другом, ван ако га ко не подбуњује. (*Тако је! Тако је! с левице*). Побуњивање дакле има или политичког узрока или личног интереса. (*Један глас са народносних клупа: Подбуњују солгабирови! Ларма. Председник звони*). Тому за доказ изнећу ту чудновату појаву, да господа народносни посланици никад ни једном речи нису приговорили тому, што је језик у војсци немачки, дакле германизира; но чим смо ми изнели мађарски језик за команду, наједаред се јављају и они са правима свог језика и наједаред протестују против тога, да се и тим још мађаризира. Није дакле мађарско племе интолерантно према народностима, него су народности интолерантне према Мађарима (*Тако је! Тако је! одобравају с левице*). Зар Ви, поштована господо народносни посланици, не држите да је то врло карактеристично, да у Вашим редовима нема ниједног Немца посланика? Немаца има овде у Угарској већ вековима, ми против њих немамо никаквих приговорâ, не натежемо с њима, а баш их има тма божја у Сепешкој жупанији, у Ердељу, у Бачкој. Не морамо да кубуримо, шта ћемо с немачким народносним питањем, а Немци нису изгубили свој језик, задржали су своју провету, подигли се имањем, али како њихов осећај није непријатељски према Мађарима, немамо с њима главобоље, јер они сви раде у једном правцу, у правцу домољубља. (*Тако је! Тако је! одобравају с левице*).

Јулије Ходи: У Торонталу су сви чланови независне странке!

Јосиф Верош: Ми Мађари са жаљењем узимамо на знање, што припадници појединих народности тако рећи злобно и злурадо телале по свету, како смо ми неправедни, клеветају нас, руже и опадају... (*Узвици с народносних клупа: Ми се ограђујемо против тога! Ларма. Председник звони*). Чисто уживате у том, господо, да угарску отаџбину, која је и Ваша отаџбина, пред страним светом озлогласите. И ми желимо, да синови једне отаџбине живе у слози, у миру, али то није стало само до нас, и Ви имате у том погледу и дужности и интереса. Друга једна Ваша заблуда, поштована господо народносни посланици, јесте то, што Ви своје тобожње патње износите тако, као да их патите за то, што нисте Мађари. И ми коренити Мађари исто смо тако били гоњени, док смо били у мањини и у опозицији, као што сте Ви сад гоњени, дакле не гоне Вас због језика, него с тога долазите у сукоб с влашћу, што сте у мањини, што сте у опозицији. Не велим ја, да је то добро тако, али је то обично тако, и Ви се варате, кад то тумачите тако, као да Вас гоне због Ваше народности.

Кад бисмо ми видели — што не ћемо ни да претпоставимо о данашњој влади — да она или сама чини или код других трпи такве злоупотребе, због каквих је морао пасти пређашњи систем; кад бисмо опазили, да насиље, неправда, протекција, непотизам, византинизам или друго такво шта каља и њихов рад: било би у нас толико самосталности и толико осећаја о дужности, да бисмо протестовали против тога.

Стеван Ч. Поп: Не треба протестовати, него је ваља срушити!

Јосиф Верош: Протест би срушио ову владу, јер она се не држи грчевито министарских фотеља. Карактер, поштење, интерес и честитост наше странке захтева подједнако, да не дамо, да нам се застава окаља гресима, због каквих смо шибали минули систем.

Михајило Полит Десанчић: Увек сте тапшали Тиси! (*Велика ларма и порицање на левици*).

Јулије Ходи: Ви сте тапшали! И Криштофију сте сви тапшали! (*Ларма!*).

Председник: Молим мира.

(Наставиће се.

Догађаји у Русији.

Од како су наступили дани смутње и спорадичних бунтова у великој руској царевини, западноевропске телеграфске агенције су небројено пута јављале, како је живот царске породице у опасности, како цар стрепи и како хоће да захвали на престолу па да сели у Енглеску. Све су то злонамерне измишљотине, које по правој вредности може оценити

ЛИСТАК.

ХАЈДУКОВА СМРТ.

Приповетка из српскога живота.

— *Felix Kutlik.* — (5)

Стева приђе харамбаши.

„Шта је ново у јадној Босни?“ запита га харамбаша.

„Турчин пали наша села; хајдуковање не ће престати“, одговара Стева.

„А Кривица?“

„Отац попа је умро. Кулин, који је убио Букима, потучен је. Спахије су заузели Неретву.“

„Момци!“ поче Марко. „Слава Богу и Богородици, што је Кулин потучен. Ми ћемо походити Неретву, то зољино гнездо тих ђаволљих потурица. До сада нам је била Неретва света; сада, кад се у њој угнездише потурице, морамо поткадити зољеве.«

Хајдуци се осмехнуше и рекоше: »Потурицама то не ће шкодити.«

»Момци!« настави харамбаша. »Благодарите Богу, што нас је створио Босанцима! Момци, данас ће бити лепа ноћ и штета би била, да је Турци преспавају. У Уници има бесних спахија, њих ћемо посетити.»

Хајдуци се осмехнуше и рекоше: »Тако је, харамбашо!«

»Момци!« рече Марко озбиљно а очи му севнуше. »Данас је рођен-дан Гаврилкин. Мало је спахија у Уници за жртву хришћанске девојке; за то, приношмо к њима још и спахије из Загранице!

Хајдуци шапну међу собом, да ће добро бити, што Марко мисли.

«Видим, да сте хајдуци,« настави Марко, »јер вам се допада задатак, који вам задаје харамбаша. Субићу!« заповеди једноме хајдуку, »донеси вина. Ми мора да смо мили и томе њихову пророку, кад његовим вернима бербимо вино па га сами попијемо.»

Хајдуци се осмехнуше на ту опаску и весело се позабавише.

Из горе се зачу силан звиждук.

»То је наша стража!« опомену Марко.

Хајдуци поскакаше и спремише пушке.

»Ко се то усуђује, да нас у нашој гори нападне?« запита Марко своју дружину.

»Харамбашо!« одазва се један хајдук. »Стража води неког младог Турчина. Кукавно пашче! Ваљда још није ни окусило харемске сласти, а већ мора да умре!« рече подругљиво хајдук.

«Јоване!« прекиде га Марко. »Јеси ли ти харамбаша, да судиш. Зар не познајеш хајдучке законе?«

Тек што је Марко изговорио те речи а стража доведе младога Турчина пред харамбашу.

„Крстићу, какво је то дериште?“ запита Марко хајдука.

„Слава Богу и Богородици!“ поклони се хајдук. „Оче харамбашо, забунило се Туре у нашу гору. Блуди као дете. На позив мој није одговорило, зато сам прислонио пушку на образ, да му јавим наше гесло. Кад је видело, шта смерам, викнуло је: „Гаврилка!“ и ја нисам опалио, јер је рекао наше гесло. Ево ти га сад предајем, харамбашо!“

Млади је Турчин стојао блед, као сињи грешник, пред харамбашом. Кад је Крстић рекао „Гаврилка“, поцрвенео је.

„Турчине!“ поче Марко. „Ти по хајдучком закону мораш умрети. Како си млад, жао ми те је; зато се изговори пре смрти, што знаш.“

„Харамбашо Марко!“ поче тихо младић. „Смрти се не бојим. Чуо сам, да су хајдуци увек милостиви, кад имају да суде Хришћанину због злочина, што љуби Босну.“

„Ти си Хришћанин, Турчине?“ зачуди се Марко.

„Верујем у једнога Бога, признајем Христа за свога Спаситеља и Духа Светога за Просветитеља. Верујем и у Богородицу,“ одговори Турчин.

Хајдуци радознало погледаше на њега.

„Ти си, дакле, Хришћанин?“ пигао га је Марко.

„Да, Хришћанин! У Неретви ме је родила мати Босанка, а Буким паша, онај дивни Турчин, син поп-Нике, а мој отац, дао ме је крстити. Марко! Ти си познавао Букима. Он је погинуо за крст часни код Кривице, Кулин га је убио. Кад сам оца сахранио, пожурио сам у Неретву, коју је дотле већ заузео Кулин-бег. Сад сам те потражио, јер хоћу да будем хајдук. Красан дар сам ти донео: начин, како можеш освојити Неретву, и вест, да твоја кћи Гаврилка, моја драга Гаврилка, живи у Неретви.“

Марко се трже, хајдуци се узнемирише.

»Говори!« прозбори Марко. »Гаврилка је у Неретви?«

Алија климне главом и тихо уздахне.

«Кад су Раковац напали спахије,« настави Алија, »ти си тада био у Сарајеву. Један је дервиш бегао са твојом ћерком према Жули. Ја, као ага, потукао сам потурице и твоју сам кћер ослободио.«

Марко даде хајдуцима знак и они се удалише.

Дуго је говорио Марко с Алијом, који му је исповедио све тајне.

»Алија, ти си вредан, да постанеш хајдук. Дај ми руку!«

Алија пружи Марку руку.

»Примам те за сина и хајдука. Кад ослободиш Гаврилку, постаћеш први хајдук.«

»Момци!« запита Марко хајдуке. »Примате ли мога зета за хајдука? Сутра ће довести међу нас моју Гаврилку. Свадбу ћемо одржати по хајдучки.«

Хајдуци подигоше своје фесове у вис, радујући се новоме хајдуку — Алији.

»Хајдуци!» викну Марко, »помолимо се Богу!«

Сви хајдуци клекоше и помолише се Богу.

само онај, који је ушао у психологију појава у Русији.

Непријатељи Русије ликују, што се буни руска марина и војска, али они заборављају, да се до сада бунио само сићушан део руске убојне силе и то у оним деловима њеним, који *нису били у рату против Јапана*. Док се по милијона руских јунака борило на Далеком Истоку, дотле су у одељења на западу Русије руске и стране протуве заиграле и навађале наивног руског матроза и војника на бунт. И овај је бунтовао, али далеко не из *политичких* разлога, него су му захтеви били чисто економске и етичке природе. Тражио је, да му се побољша уда храна и наплата и да официри не поступају с њим као и са псетом, него као с човеком и војником царевим. И онда, кад се поједина одељења руске војске побунила, *бунт није био управљен против бакушкецара*, него против окрутних и несавесних старешина. Рус је и у најтежим приликама веран свом цару и он би *очајавао*, кад би револуционари чивутске и друге неруске пасмине приморали цара, да иде из Русије. То би за *правог* Руса био страшан удар, који ми не можемо ни схватити. Цар Иван Васиљевић Грозни био је страховит крвник. Па кад једаред у наступу кајања остави Москву и оде са својим опричницима у своју проклету Александровску Слободу, сва Москва заплака: „Уѣзжаетъ государь, не вѣдомо куда!“ („Одлази цар, не зна се куда!“) И бојари, које је немилице убијао, гонио, одоше да га преклињу да се врати!

Тако је то било у оно мрачно доба, а како би тек данас руски народ пустио свог цара, да га из свете Русије протера једна бесомучна руља скитница и неверије?! То руски народ никад не би допустио и за то нас не изненађује *демантији*, који је ономад стигао из Петрограда и који категорички изјављује, да *нема ни најмањег симптома*, који би показивао на то, да цар мисли ићи из Русије. Садашње стање кризе је напротив таково, да не морају доћи ванредне мере, и садашња влада ради на свом делу појачаним поуздањем, да ће означеним путем доћи до цели.

Фијаско општег страјка.

Последњи знаци општег страјка су у *Петрограду* ишчезли. Сви листови опет излазе. У *Москви* је страјк такође потпуно довршен. Социјалдемократе, који су организовали страјк, су савршено утучени. У свим московским фабрикама је рад опет отпочео. Већина штампарија ради, а тако исто и трамваји.

Ђак атентатор.

Из *Москве* јављају: Ухапшен је један агитатор, који је позивао народ на оружан отпор. То је бивши ђак, који се издао за сина професора Голубовског. Испоставило се, да је то неки *Низенко-Војурдовић*, који је *извршио атентат на адмирала Дубасова*, припада летећој бојној организацији револуционарне странке, која је извршила и атентат на генерала *Њељујева* у Севастопољу.

Побуне у војсци.

Из *Москве* јављају:

У колпинском логору код Москве један официр убије војника. Огорчен тим, *цео се пук побуни* и пође на Москву, али га верне трупе спрече у јуришу на варош. Онај официр је побегао у Петроград, јер се побојао за свој живот.

— **Бунтовници-покајници.** —

Из *Тифлиса* јавља П. Т. Аг. 19. јула:

Девет рота (компанија) 83. Самурског пука *побунило се. Убијен* је командант пука, пуковник *Лемкул*. Кад стигоше козаци, бунтовници се предадоше, издавши 4 коловође. Неколико бунтовника побегоше у шуму. Официри и нижи чинови осталих рота, распоређених ван Дашлагара, да би колико-толико спрали срамну љагу, којом издајници умрљаше тај пук, усрдно моле телеграфски намесника, да их заједно с другим командираним деловима војске пошље да умире побуњене војнике. Из Тифлиса је осим стрељачког батаљона одаслата пулеметна рота (компанија с машинским топовима). Прекинута телеграфска веза с Дашлагаром успостављена је.

П. Т. Аг. јавља:

Командант Самурског пука јавља из Дашлагара 27. јула (9. авг.), да су се бунтовници, *пошто су више официра поубијали*, озбиљно показали и мољаху у животу остале официре да опет преузму команду. Узрок побуни је, што су војници рђаво разумели идеје о ослобођењу руског народа. Бунтовници су најдубље жалили оно, што се догодило и оптуживали су коловође, да су изазвали покољ без видљиве цели.

Жене револуционарке.

Финске жене, са револуционарним значкама на својој одећи, живо учествују у револуционарној пропаганди. Те жене заишле су по фабрикама око Хелзингфорса, подбадају раднике на општи страјк, *деле револвере* и позивају, да се радници имају *спремити за устанак*, па да се *све власти поубијају*. Влада је наредила, да *све жене*, које затеку да у фабрикама терају револуционарну пропаганду, *ратним судом* осуде и *стрељају*.

Даље појединости о војничкој побуни у Свеаборгу и Кронштату.

Руским листовима јављају ове даље појединости о страшним *војничким побунама* у Свеаборгу и Кронштату:

Хелзингфорс, 19. јула.

Синоћ у 7 сахати оклопница „Цесаревић“ и крстарица „Богатир“ отворише из даљине од 50 каблова *силну ватру* против утврђења, која су заузеле бунтовне трупе. Из почетка утврђења одговараху ватром, али им ђулад не допираху до бродова. Ватра је престала у 9 с. Видели су поједине шалупе, које остављаху бомбардована острва.

Службено извешће из Хелзингфорса од 19. и. м. гласи:

Успостављена је веза с тврђавом. Метеж је настао услед незадовољства у минској роти. Покрету се придружио знатан део градске артиљерије. Кад стигоше две роте из вароши и кад је појачан гарнизон, бунтовници одоше на три оближња утврђена острва, одакле ноћу отворише против тврђаве пушчану и топовску ватру. Гарнизон тврђаве, који је остао веран дужности, одговарао је ватром. Јуче дању паљба је престала, али саобраћај је прекинут. У 2 с. 30. м. ноћу обнови се топовска паљба, која је с прекидима трајала ујутро и на дану. Овамо су бродовима донете жене и деца из тврђаве. Општи положај се није изменио, али је бројно појачан састав одбране. Супрот пронесеним гласовима *губитци тврђаве* су *незнатни. Много* су *знатнији губитци бунтовнички.*

*

Врење у свеаборшком гарнизону није било новост, али је избило изненада и затекло је началство неспремно. Још прошле године настале су смутње. Многи војници су учествовали на митинзима. Касарне су биле поплављене прогласима. Војници минске роте и тврђавске артиљерије, што се побунише ноћу на 18. јули, не дадоше никаква објашњења. Тобџије заузеше острва, уништише телеграф и телефон и отворише паљбу.

Морска посада се побунила овако: На острво Скатуден, где у луци стојаху торпиљери, дођоше лађице с неким цивилима, који и побунише матрозе, који у осталом беху из раније припремљени. Матрози су, после разговора с оним цивилима, отишли кући команданта луке и узвукоше на њој црвену заставу.

У Хелзингфорс је стигла ескадра Великог Кнеза *Александра Михајловића*, с које је 19. и. м. стигао у Петроград заставни официр Вел. Кнеза и саопћио, да је адмирал одредио капетана 1. ранга *Сарновског* да дејствује против бунтовника, а под заповедништво му је ставио одељење од торпедних крстарица: „Трухменецъ,“ „Эмиръ Бухарскій“ и „Финнъ.“

Из Петрограда је 19. и. м. отишао појачан главни војени суд. Истог дана је из Петрограда одаслата — ради појачања војске, изаслате у разна места Финландије, — артиљерија с топовима и пулеметима, а тако исто и ратни железнички воз. У 8 с. увече прекинут је телеграфски саобраћај Хелзингфорса с Петроградом. Мост код станице Симола разрушен је. Балтичком пругом до Ревеља и даље морем у баркама кренуте су трупе. У самом Хелзингфорсу је мир, но у тврђави данас у 8 ом сахату увече још *траје покољ.*

Финска „Црвена Гарда“ је на дугом растојању покварила железницу и разорила три мала моста, како војска из Петрограда не би могла ићи у Хелзингфорс.

Генерал барон *Зољца* јавља из Хелзингфорса:

Увече, услед успешне паљбе бродова и стрелаца, паљба бунтовника на Михајловском и Александровском острву скоро је умукла. Бунтовници су претрпели огромне губитке. На Михајловском острву експлодирала је барутана. Ми изгубисмо неколико војника. Убијен је пуковник *Нотара*. Дух у војсци је извртан.

Минска рота, која се прва побунила, 19. јула у 8 с. ујутро, отпала је од бунтовника, прешла је у стан градског пука, који беше на страни владе. Три коловође устанка хтедоше се 19. јула у 7 с. увече спасти на бензин-моторској шалупи, али с Николајевског острва, које држаху владине трупе, оборише ватру на њих, те двојицу убију, а један исплива на Шумско острво.

Устанак је *потпуно угушен.*

— **Нереди у Кронштату.** —

Службено се јавља:

19. јула око 11 с. ноћу у Кронштату избише нереди. Матрози 4. екипажа, брзо обукавши црне блузе, истрчаше из касарне и смешавши се с руљом радника и других страних особа, што их чекаху, пођоше дому команданта луке. Пешадија за тили час растера руљу. У исто време наста узбуна и у другим екипажима; матрози се стадоше искупљати и излазити из касарни, али их наговорише да се врате у касарне. Међу тим руља, коју наново начинише матрози 4. флотског екипажа и страна лица, појури к арсеналу, али их пешадија уз помоћ пулемета наново растера. После тога се бунтовна руља наново скупи и пође форту „Константин“, где је без сумње рачунала на потпору, јер кад се руља ближила, на том утврђењу истакнута је црвена застава, — и заузме форт, који је одмах бомбардован и у 5 с. ујутро бунтовници се предадоше. При сукобу бунтовне руље с војском код арсенала, из гомиле је отворена паљба из браунинга, те су *убијени*: Капетан 1. ранга, *Родијонов*, капетани 2. ранга *Добровољски* и *Шуман* и штабс-капетан *Стојановски*, *рањени* су пак: Контр-адмирал *Беклемишев*, капетан 2. ранга *Крижицки* и *Патон* и мичман *Мальцев*. Ујутру је ред у тврђави успостављен, стигао је финландски пук. Кривци су ухапшени.

Побуна на „Памјатји Азова.“

На крстарици „*Память Азова*“ догодила се истог жалосног дана, 19. јула, велика побупа матроска, равна оној лањској на оклопници „Князь Потёмкинъ-Таврическій“.

О тој побуни доносе руски листови ове појединости:

Ревељ (Ревал), 20. јула.

Матрози крстарице „Память Азова“ што је стајала у заливу Папенвику, близу Ревеља, побунили су се, *убили* су *команданта* и *четири официра*. Данас се крстарица показала на обзорју, те је генерал-гувернер предузео енергичне мере, ако би се бунтовници појавили на ревељском рејду.

У 8 с. 30 м. с крстарице стигне шалупа к батеријским и пешадијским касарнама, да наговори војнике да се прикључе бунтовним матрозима. Бунтовници су сместа ухапшени. Ухапшено је 8 матроза и један ђак агитатор.

Ревељ, 20. јула.

„Память Азова“ стиже у 5 с. по подне у Ревељ, гонећи торпиљер, који не хтеде учествовати у бунту. Крстарица је пуцала на торпиљер, али не погоди. Торпиљер срећно приспе у луку.

Побуна на „Памјатји Азова“ десила се овако: У 3 с. ноћу на 20. јули дошао је на крстарицу неки цивил, преобучен у морнарско одело, кога хтедоше ухапсити, али се посада успротиви том и *убије стражарног официра, команданта* и *још три друга официра*. Неколико официра седоше на шалупу, али ову потопише метком из топа од 6 палаца (15. cm.) Официри су се пливајући спасли на обалу.

Артиљеријски кондуктер (ранг наредника) *Огурцов* од посаде „Памјатји Азова“, који је стекао великих заслуга, што је угушена побуна на том броду, прича о побуни на крстарици ово:

Око 3 с. ујутро чусмо поновљени крик стражарног официра: „Устајте, иначе ћемо сви заједно бити поубијани!“ Момци у часу устадоше, али у собама беше потпун мрак, јер је електричка светлост била угашена. Чу се пуцање, помешано са дивљом виком и узвицима: „Заповедник убијен, убијају официре!“ Видех лајтнанта *Сахарова*, како трчи дуж батерије, а говори момцима: „Браћо, шта се почели? Та окан'те се тога!“ Али дошав до топа бр. 7. добије официр од остраг два револверска куршума, а у исти мах убод бајанетом, те без и једног гласка паде *мртав*. Ја и моји момци јурнемо сад пушчаним пирамидама, али из њих су однели свих 150 револвера, а из пушака извукли су затворе. Сада потрчимо на адмиралски мостић, и тамо су већ носили више рањених официра у спуштен чамац, у ком је мичман *Унковски* с другим матрозима све спремио за сплазак. У тај мах погоди мичмана куршум, али га не убије, те он скочи у воду, али кад опет искочи, буде *убијен* од више, у исто време избачених метака. Тај чамац је гоњен паљбом; један пројектил *пробије прса* команданту *Ложинском*, који беше на умору, а више других пробију обе ноге мичману *Погозеву*, и иначе нанеше многе тешке ране међу посадом у чамцу.

Око $5^1/_2$ с. ујутро стиже торпедна крстарица „Воевода“ к „П. Азова“ да однесе пошту, не знајући дотле, шта се збило; тек сад опази посада с „Воевода“, да је букнула побуна на „П. Азова“, на ком међу тим револуционари преузеше заповедништво. „Нови заповедник“, квартирмајстер *Лобађењев*, даде „Воеводи“ сигнал, да се придружи „П. Азова“, али „Воевода“ окрене и одјури према луци. Бунтовни брод најпре пусти на миру торпедну крстарицу, па онда покуша да „Воеводу“ потопи помоћу ђулади из топова, но то му не пође за руком. Мало за тим „П. Азова“ дигне котве, приближи се заливу и даде тамошњим бродовима сигнале, на које нико не одговори. У то изненада искрсне близу бунтовног брода торпиљер бр. 106. „Командант“ „П. Азова“ даде испалити два метка на торпиљер, али ови не погодише. Ма бунтовној крстарици су међу тим позатварали још живе официре; две лешине погинулих официра спуштене су у море, а крма нош добије заповест, да плови на море и да узме правац на Хелзингфорс. Сад је „командант“-квартирмајстер *Лобађењев* држао на командатском мосту „велики ратни савет“, у ком учествоваше и неки ђак петроградског технолашког завода, по имену *Петров*, кога су заједно с више других цивила прокриумчарили на брод, а који се шепурио у униформи мичмана. Револуционарни савет решио, да суди још живим, на броду ухапшеним официрима, али пре тога су хтели још да се за то ручком окрепе. Сад се крстарица крене најпре у Ревал, при чему је царска ратна застава остављена мирно на главној катарци, само су на живо наваљивање ђаково учврстили црвену заставу на стражњој катарци.

Поморски штаб је о побуни на „П. Азова“ добио ове појединости, које се слажу с приказом очевитца Огурцова:

Већ од више дана беху међу момцима сакривени нени цивили у матроској униформи. Ови најпре организирају један револуционарни одбор под председништвом ђака *Петрова*, који се по који пут ноћу показивао матрозима у униформи мичмана или лајтнанта. Одбор мало по мало порасте на 50 људи, а даљих 250 људи од посаде даду свој пасивни пристанак за револуционарну накану. Али највећи део од њих није ни слутио, шта је цел и програм одборов. Многи се одмах и покајаше и зажелеше да стресу са себе јарам револуционог одбора. Угушење побуне отпочето је овим догађајем: Артиљеријском кондуктеру *Огурцову* приступи један бунтовник, матроз *Ањикјерев*, и викне: »Ти збуњујеш другове, ти мораш умрети!“ Али Огурцов одважно изврши покрет унатраг, отме пушку из руку једног матроза, који туда пролазаше, те њоме силно удариАњикјејева по глави.Ањикјејев је падајући још хтео да пуца, али други један матроз дотрчи у помоћ Огурцову и дотучеАњикјејева, који остаде ту мртав. Сад се муњевитом брзином искупе око Огурцова момци, који су му остали верни и који су се покајали и очекиваху бунтовнике оштро набијеним пушкама и напереним бајонетима а пошло је за руком тим честитим матрозима, да се дохвате и пулемета (машинских топова). Сад браниоци брода *испале у бунтовнике више плотуна*, који највећи део бунтовника *поубијају* или *тешко ране*. Остали се предадоше у мањим групама, који су одмах позатварани у просторима под доњом палубом. Ухапшено је свега 259 матроза и 8 цивилних особа, међу њима и ђак Петров. Официри, које су бунтовници ухапсили, наравно да су одмах ослобођени.

НОВИ САД, 29. јула 1906.

— **Муслимански прваци пред судом.** Јављају из *Сарајева*, да су муслимански прваци *Шериф еф. Арнаутовић* и *Смаил-ага Ђемаловић* из Мостара *тужени суду* на основу полицијске пријаве, због последњег народног покрета у Мостару. Међу

мостарским муслиланима влада велика узрујаност.

Босанска влада плаши се народног покрета у Босни, те сваку, ма и најмању појаву угушује инквизиторским мерама, које никако не доликују данашњем времену. Владајући тако, господа у Босни и Херцеговини не одговараију позиву, по ком је окупаторка запосела поменуте српске земље. Па ни својој политици не ради у корист, јер: притиснуто јаче све на више скаче".

Како пак босанске Торквемаде поступају са Србима православне вере, о том нам даје верну, а ужасну слику извештај, што смо га добили из Сарајева, и који доносимо у данашњем броју „Браника". Цивилизованом човеку се мора кожа јежити од онога, што данашњи силници у окупираним земљама раде у име „културтрегерства".

Политички преглед.

— Истрага против загребачког надбискупа Посиловића. Још од оног доба, од како је загребачки надбискуп *др. Јурај Посиловић* у хрватско-славонском сабору гласао за интерконфесионални закон, којим се захтевима православних Срба у Троједници колико-толико удовољује, разбесно се Ватикан на надбискупа Посиловића, а не мање и језуитска конгрегација de propaganda fide. Говорило се међутим у велике и то, да Посиловић не може постати кардинал, јер — као познат тврдица — и сувише мало шиље пара у Рим за издржавање оне легије бадаваџија у сутанама. Све то је — како загребачки „Покрет" — јавља, дало Ватикану повода, да пошље у Загреб бискупа *Палунка*, да против надбискупа и читавог каптола спроведе истрагу.

Клерикалци брже-боље изјавише, да је бискуп Палунко одиста боравио у Загребу као апостолски визитатор, али да се о његовој мисији не може ништа поближе саопштити, но да је изван сваке сумње, да се ради о надбискупској канцеларији и можда и о неким особама из надбискупове околине, но не против његове особе. Али „Покрет" у свом 181. броју одржава своју вест, коју је чуо од високог једног црквеног достојанственика, те износи ове појединости:

„У првом реду, као што је „Хрватство", тако и дописник уг. допис. уреда, признао је бирем егзистенцију *апостолског визитатора*. У части и звању апостолског визитатора, дошао је *бискуп* Палунко у загребачки надбискупски двор и каптол. Зар није достатна ова једна чињеница, да потврди навод, е је Палунко дошао провести баш *истрагу* против Посиловића? Зар апостолски визитатор долази „визитирати" капелане или сличне ниске створове у кат. цркви? Зар апостолски визитатор значи обични посјет једног бискупа, да испоручи поздрав Ватикана?

Радило се тек о надбискупској канцеларији и о особама, које окружују надбискупа, вели уг. допис. уред, да одврати срамоту од самога надбискупа. Па зар већ и то није *неповјерење* надбискупу, ако баш није Палунка позвао, да му помогне истрагом против његовог властитог особља!

Да, надбискуп Посиловић само је један дан разговарао са визитатором Палунком, а кад је чуо, у којем је својству дошао, *окренуо му је леђа* и отишао баш ради тога одмах други дан у Гастајн и одбрусио Палунку: *„Истражујте, кога хоћете!"*

Визитатор Палунко обилазио је онда све каптолске курије. Двојица: опат *Хорват* и бискуп *Гуглер отправише* га на пристојан начин, а да с њиме нијесу ни говорили. А пошто се други каптолски одличници у ово вријеме хладе у Рогатцу, пошао је Палунко за *њима*. И тако је постао Рогатац средиште *врло бурних конференција*. Онде су били каноник *Премуш* (надб. канцеларија), бискуп *Мауровић*, бискуп *Крапац*, каноник *Сметишко* и др. Њихова дебата с визитатором Палунком кретала се је у главном *око особе надбискупове*. Премуш га је ипак бранио, док је Сметишко на њ најжешће наваљивао. У толико смо дискретни, да не ћемо навести управо ријечи, које је Сметишко употребљавао, карактеризујући свога надбискупа...

То су непобитне чињенице, а ми нијесмо криви, да се данас не може више прикрити велом тајинствености ни — мисија апостолског визитатора."

Та открића „Покретова" начинила су читаву рибилију у фуртимашком табору.

Фуртимашко „Хрватство" одлучно побија наводе „Покретове", а и каноник *Сметишко* вели, да није био заједно с бискупом дром Крапцем у у Рогатцу, нити је било бурне конференције, нити је Сметишко нападао надбискупа. Сметишко завршује тим, да су „Покретови" наводи потпуно измишљени.

Међутим и клерикалци допуштају, да у надбискупској писарници *има нечега трулог*. Нико не зна — веле клерикални кругови — на што се односи мисија бискупског викара Палунка, али толико је сигурно, да она не стоји у вези с особом надбискупа Посиловића.

— Последице царинског рата са Србијом за Угарску. У Будимпешти, а и у осталој Угарској осећа се *велика оскудица у месу*, тако да је ово *веома поскупило*. То је услед тога, што нема довоза стоке из Србије, нашу пак првокласну стоку поједе —Беч.

Услед тога су будимпештански месари одржали збор, на ком се расправљало питање: *шта да се ради против скупоће меса у Будимпешти?*

Митинг је у име сазивача отворио месар *Арпад Рајс*, по чијем је предлогу изабран месар *Јулије Леслауер* за председника а *Јосиф Варга* за секретара.

Председник је у своме говору истакао карахтеристични симптом, да на овако једном јавном збору сами месари морају говорити о средствима и путевима, који би ишли на то, да се цене месу смање и оборе. Први узрок скупоћи меса лежи у *суши*, која је била пре две године, па онда због *затварања српске границе*. Али главни узрок лежи у томе, што се цене месу вештачки подижу, помоћу извесних вароших установа. Те су установе *маркткаса* и *пијаца* (Гласови: Доле с њима!) Нетачна је дакле тврдња, да сами месари дижу цену меса. Од како је српска граница затворена, у Пешти је тако мало стоке, да цена месу мора непрекидно да расте. *Аквo би тако стање потрајало само 5 до 6 недеља, половина пештанских месара мораће затворити своје радње.* (Одобравање). Влада има дужност, којом ће земљи указати велике користи, да *докле српска граница буде затворена, забрани у опште извоз стоке из Угарске.* (Живо одобравање).

За председником је говорио марвени лекар др. *Хајнрих Сердахељи*, који је указао на везу, која постоји између скупоће меса и трговинских уговора, и тражио је, да се донесу закони, којима ће се ићи на то, да се подигне сточарство у земљи; тражио је реформу ветеринарства, бржи транспорт на железницама, регулисање железничке тарифе. На послетку тражио је, да се подигну велике кланице и уведе осигурање стоке. Ни послетку је још предложио, *да се умоли угарска влада, да допусти, да се изузетно, и ако је граница затворена, 2000 до 2500 комада српске стоке пусти недељно на пештанску пијацу.* (Одобравање).

Месар *Арпад Рајс* бацио је сву кривицу због данашњег стања на директора маркткасе Саборског, који је крив због скупоће меса. На крају предложио је, да се изабере одбор од 12 лица, који ће ступити одмах у везу с компетентним факторима ради регулисања и набавке меса за сиротније редове пештанског становништва, Ако одбор не дође до смера, — онда да се сазове нов митинг.

Тај је предлог збор једногласно усвојио и у одбор су изабрани: Јулије Леслауер, Александар Шуберт, Јован Фриц, Јосиф Варга, Јован Витхер, Емил Бокор, др. Хајнрих Сердахељи, Игњат Шварц, Арпад Рајс и Игњат и Биро. Одбор је истакао ове захтеве:

1. да се извоз стоке из Угарске ограничи;
2. *да се српска граница отвори;* и
3. да се ограничи клање младе стоке.

Многи народни посланици из угарског сабора присуствовали су овом митингу и обећали своју помоћ код владе.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 29. јула 1906.

— Ухваћен дефраудант. Пре неког времена је млађи послужитељ код Матице Српске *Сава Бугарски* које украо, које проневерио 359 К па побегао у Београд. Из Београда је отишао у Будимпешту, где је купио таљиге и коња и трговао живином. Тамо су га онномад ухватили и данас после подне ће бити стражарно допраћен у Нови Сад, где ће бити предат у истражни затвор овд. кр. судбеног стола.

— Страјкови пољских радника. У торонталеском селу *Црњи* 300 вршача застрајковаше. Због прекршења уговора је 80 страјкаша ухапшено и отпраћено држ. тужиоцу у В. Бечкерек. Како не беше судског позива, држ. одветништво је тек на посредовање власти притворило страјкаше. У Црњи је искупљен већи број жандарма. — На закупу Јов. *Семзе*-а у *Тишелу* 60 радника на лану ступи у страјк. Посредовањем власти 54 страјкаша врате се на посао, а против осталих шест је због прекршаја уговора поведен поступак.

— Велики пожари. У *Комлушу* у Банату је изгорео велики заједнички кош, у ком је 70 сељака сместило своју жетву. Кажу, да је неко упалио кош. — Јављају из *Кањиже*: У *Српском Крстуру* је газди Лаврентију *Лазару* изгорело неких 800 крстā жита. Ватру је неко потпалио.

— Одгода вашара у Ст. Футогу. Кр. уг. министар трговине дозволио је, да се у општини *Ст. Футогу* у бачко-бодрошкој жупанији годишњи вашар ове године може одржати уместо 12., изузетно 19. августа по р. к.

— Каквих све има осуда! Под насловом *„Осуђени официри"* читамо у „Београдским Новинама" ову курјозну белешку:

„Артилериски поручник *Владимир Јовановић* осуђен је на пет месеци удаљења од службе, што при пролазу поред једног мајора овоме није одао прописну почаст. — Пешадиски поручник *Лазар Ђорђевић* осуђен је на три месеца удаљења од службе, што је зимус коњички поручник *Гавровић пуцао кроз његов шињел.* А колико је кажњен Гавровић?"

И то нисмо знали, да кад неко неком пробуши куршумом шињел, да не буде кажњен онај, који је пуцао, него онај, *на ког* су пуцали!! Наравно, поручник Гавровић је био оран завереник и „звездаш", а то разњашњава и ову сакату пресуду.

— Чеси за српски језик. Чешки листови доносе апел на Чехе, да уче српски језик, који називају „дипломатским језиком за Балкан."

Новости са стране.

— Словачки музеј. Словачко музејско друштво је ономад одржало у Турч. Св. Мартину главну скупштину своју, те је свечано положен темељни камен за палату музеја. На слави беху многи словачки прваци, силан народ а и гости из Чешке и Галиције, међу којима је био и чувени чешки родољуб проф. Јарослав *Челаковски*.

— „Црногорац" Матушенко. У „Венедиг ин Вин" (у Бечу) држе се сада утакмице у рвању. Међу шампијонима видимо да фигурира и неки *Матушенко*, за ког бечки листови кажу да је Црногорац. Ми међутим за извесно држимо, да је тај господин рвач *узурпирао* како код Шваба популарно име познатог коловође побуне на руској оклопници „Кнезу Пађомкину-Таврическом", Матушенка, тако и народност. У целој Црној Гори нико не ће наћи презиме Матушенко. И бечке Швабе верују, да у арени заиста гледају „Црногорца", који се зове „Матушенко"!

— Аустријски официри — шпијуни у Италији. Како су Аустро-Угарска и Италија „искрене" савезнице, види се из инцидента, за који јављају милански листови из Млетака и Виченце. Код Азијага су наиме финанси *ухватили два аустријска официра*, где марљиво *студирају погранична утврђења.* Службени кругови не говоре о овом ни беле. Највише ако добијемо какав отрцан — деманти.

Милански лист „Corriere della Sera" доноси поближе појединости о ухапшењу два аустро-угарска официра на граници. Карабинијери (жандарми) из Сан-Пијетра у долини Астико телеграфски су извештени о њихову доласку и чекали су их на друму, што води у Азијаго, куда прођоше кола с једним путником. Овај је тамо ухваћен, а други је официр ухапшен код Роца. Оба официра су одведена у сресски затвор у Азијаго, где их карабинијерски потпоручник из Басана дуго испитиваше. — Из *Инзбрука* јављају, да су та два официра поручници *Низауер* и *Тауер* од 1. пука тиролских земаљских стрелаца. Оба официра су у туристанском оделу начинили излет и при том прешли италијанску границу.

НОВИЈЕ.

Петроград, 29. јула. Кнез *Васильчиков*, пређашњи генерални опуномоћеник Црвенога Крста наименован је за главног управитеља *аграрне организације* и земљорадње, помоћник министра народне просвете *П. Извољски*, брат министра спољашњих делā наименован је за *врховног прокуратора* Светога Синода а члан Државног Савета *Философов*, државни контролор у Витеову министарству, наименован је за *министра трговине и индустрије.*

Некадашњи посланик у Државној Думи *Оњикин*, који је ухапшен био приликом побуне у Кронштату обешен је у прошлу недељу.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника".

Неће бити контролних смотра.

Будимпешта, 29. јула. По наредби домобранског министра ове године неће бити контролних смотара за домобранске резервисте и народне устанике.

Аустро-Угарска и Балкан.

Милано, 29. јула. Угарски министар председник Векерле је дописнику листа „Il Piccolo", који га је интервјуисао, рекао, да Аустро-Угарска с обзиром на Италију неће чинити окупације на Балкану. (Дакле само из куртоазије према Италији?! — Ур. „Бр.") Аустро-Угарска не жели ништа друго, него да осигура и одржи досадашњи посед и мир.

Отварање румунске границе.

Букурешт, 29. јула. У ствари поновног отварања румунске границе за сточни саобраћај ускоро ће се повести преговори с Аустро-Угарском. (До сад је Аустро-Угарска с Румунијом у погледу стоке такође била заграђена; сад ће да се споразумеју — против Србије. — Ур. „Бр.")

Догађаји у Русији.

Варшава, 29. јула. Свих 10 овдашњих посланика Држ. Думе ухапшени су због учешћа у револуционарним тајним одборима.

У Полтавској губернији престао је сваки рад у пољу. Сељаци уништавају имања и жетву.

Султан опасно оболео.

Цариград, 29. јула. Султан Абдул-Хамид је оболео и мора се подвргнути операцији.

Цариград, 29. јула. Листови не доносе службен коминике о Султановој болести, што се узима као знак, да је Султану горе и да му се околина јако збунила. Чује се, да је **Султан на умору.**

ДОЛАЗИ ДОДАТАК.

Додатак 169. броју »Браника« за год. 1906.

Књижевне вести.

Изашла је и *друга* књига **Штива уз Историју Српске Књижевности**, које је прикупио проф. *Јован Грчић* и које је Патронат Српске Велике Гимназије Новосадске одобрио као помоћну књигу уз Грчићеву Историју Српске Књижевности. Ова је друга књига намењена ученицима VIII. гимн. разреда а у њој су прикупљени примери српске и хрватске књижевности у периоди од Бранка Радичевића и Ђуре Даничића амо до данас. Огледима су заступљени у овој књизи: *Даничић* (одломком из епохалне му расправе „Рат за српски језик и правопис“), *Јован Бошковић* (двома филолошким чланцима), *Стојан Новаковић* (двема песмицама из његове „Певаније“, одломком из новеле му „Лепа Нереканка“, и по једним одломком из једног филолошког и једног историјског му рада), *Јован Живановић* (са пет закона из науке о гласовима српским), *Бранко Радичевић* (једном лирском песмом и одломцима из „Гојка“, из „Утопљенице“, из „Туге и опомене“, из „Бачког растанка“ и из „Пута“), *Његош* (једном посланицом и одломцима из „Луче Микрокозма“ и „Горског Вијенца“), *Јован Суботић* (по двема песмицама из „Лире“ и из „Босиља“, целом „Врдничком кулом“, одломцима из „Краља Дечанског“ и из „Немање“ и најзад огледима из приповетке „Краљевски састанак у Вишеграду“ и романа „Калуђер“), владика *Никанор Грујић*-Срб Милутин (једном одом, одломцима из „Светковања Благовести године 1846“. и из „Светог Саве“ и из једног слова), *Никола Бојевић* (двема песмама), архимандрит *Сава Павишевић* Предраг (једном песмом), прота *Данило Стојић* прота *Вава Живковић* и *Василије Суботић*, (сваки по двема песмама), *Стеван Фрушић* (једном песмом и одломком из новеле „Град Јастребац“), *Ђорђе Малешић* (једном лирском песмом и одломцима из епа „Сватови“, из „Апотезе Великом Карађорђу“ и из „Критическог прегледа Суботићева Краља Дечанског“), *Матија Бан* (одломком из „Мејриме“ и једном од моралних и политичких искрица), *Ђорђе Марковић Кодер* (одломком из „Роморанке“), *Јоксим Новић Оточанин* (одломком из „Старина“ од Старине Новака), *Димитрије Михајловић*-Мита Барон (трима песмицама), *Аца Поповић Зуб* (одломком из „Добра домаћина“, једном песмом из „Сто дана“ и одломком из „Ценета“), *Јован Илић* (песмом „Пембе Аша“ и одломком из „Пастира“), *Љубомир П. Ненадовић* (трима песмама, са десетак записа и одломцима из писама из Швајцарске и из писама са Цетиња о Црногорцима), *Ђорђе Рајковић* (са пет хумористичних епиграма, једним педагошким чланком и одломком из биографско-књижевне слике „Сава Мркаљ“), *Јован Сундечић* (двема песмама), *Ј. Ђорђевић* (одломцима из „Маркове сабље“, из „Чучук-Стане“ и из „Пута у Крим“), *Славко Златојевић* (трима песмицама из „Златијнства“), *Милица Стојадиновићева Српкиња* (двема песмама и писмом Мини Вукомановићки Караџићевој), *Јован Драгашевић* (трима песмама и одломком из драме „Бој на Неготину“), *Дамјан Павловић* (двема песмицама и одломком из приповетке „Јелка“), *Стеван Каћански-Владислав* (једном лирском песмом и одломком из „Грахова Лаза«), *Ђура Јакшић* (трима лирским песмама, целим „Братоубицом“, одломцима из „Сеобе Србаља,“ и „Станоја Главаша“ а тако исто и из приповедака „Син седога Гамзе“ и „Сирота Банаћанка“,) *Змај Јован Јовановић* (са десет „Ђулића“, четири „Ђулића Увеока“, трима „Снохватицама“, трима песмицама из „Девесиља“, једном романсом, једном баладом, двема дечјим и двема шаљивим песмама, одломцима из стихованих превода: Петефијина „Витеза Јована“, Арањеве „Толдијине љубави“ и Мадачеве „Човекове трагедије“ и најзад одломком из „Шарана“), *Лаза Костић* (трима лирским песмама, одломцима из »Ђурђевих Стубова,“ из „Самсона и Делиле“, из „Максима Црнојевића“, из „Пере Сегединца“ и из стихоних превода: Омирове „Илијаде“ и Шекспирова „Ричарда III.«), *Миша Поповић* (двема љубавним и једном убојном песмом, по једном романцом и баладом и двома стихованим преводима: Арањеве „Романце о пчели“ и Вајдина „Пустиника“), *Милан Кујунџић-Абердар* (двема лирским песмицама и одломком из новеле „Београдски змај“), *Младен М. Вучетић, Јован Поповски*, Мита *Орешковић, Милан П. Берић, Ђорђе Бугарски, Јован Грчић-Миленко, Свешолик Лазаревић, Софија Р. Стефановића, Драга Димитријевића* и *Ђена Павловић* (свако са по једном песмом), *Владимир Васић* (двема песмама), *Милорад Поповић-Шапчанин* (двема песмама из „Жубора и вихора“ и одломцима из „Невесте Љутице Бодана“, „Задужбине“ и из приповетке „Деда“), *Богобој Аћанацковић* (одломцима из романа „Два идола“ и из приповетке „Три зелене шиблике“), *Јаков Игњатовић* (првом својом песмом и одломцима из романа „Милан Наранџић“, из приповетке „Краљевска снаха“ и из расправе „Србин и његова појезија“), *Стијепан Митров Љубиша* (једном причом из „Прича Вука Дојчевића“ и одломком из приповести „Каћун Македоновић“), *Коста Руварац* (одломком из приповетке „Карловачки ђак“), *Владан Ђорђевић* (одломком из романа „Кочина Крајина“), Чедомиљ *Мијатовић* (одломком из романа „Рајко од Расине“), *Панта Поповић* (одломком из приповетке „Какав је ко, онако му и бива“), *Стеван В. Поповић* (одломком из „Шумареве ћерке“), *Милан Ђ. Миличевић* (одломком из низа сећања из „Међудневице“), *Паја Марковић Адамов* (одломком из „Јбла“), *Миша Живковић* »Златком« из „Босанчица“), *Манојло Ђорђевић Призренац* (одломком из приповетке „Крвав јаглук“), *Лаза К. Лазаревић* (по једним одломком из прича: „На бунару“ и „Он зна све“), *Сима Машавуљ* (по једним одломком из „Завођанке“, из „Бакоње фра-Брна“ и из једне београдске приче), *Илија И. Вукићевић* (одломком из приче „Подсвојче“), *Јанко М. Веселиновић* (одломком из романа „Хајдук Станко“), *кнез Никола* (двема лирским песмицама и одломцима из „Пјесника и виле“ и из „Балканске Царице“), *Милан Јовановић Морски* (одломком из „Краљеве сеје“ и једном сликом „С мора и са сува“), *Коста Трифковић* (одломцима из шаљиве игре „Школски надзорник“ и из новеле „Иванчин гроб“), *Војислав Ј. Илијћ* (трима песмама), *Владимир М. Јовановић* (двема изворним и двема препеваним песмама), *Драгутин Ј. Илијћ, Јосип Берса, Сава Д. Мијалковић, Алекса Р. Шантић, Божа Св. Николајевић, Милета Јакшић Лепски, Јован Дучић, Сестислав Стефановић, Осман А. Ћикић, Авдо Хасанбегов Карабеговић* и *Јаков Шантић* (сваки по једном песмом), *Милорад Ј. Мишровић* и *Милорад М. Петровић* (сваки са по две песме), Аугуст Шеноа (одломком из „Златарева злата“), Ксавер Шандор Ђалски (одломком из романа „За материнску ријеч“), Иван Деспот, Иван Захар, Јосип Еуген Томић, Ђуро Арнолд, Хуго Бадалић, Јован Храниловић, Андрија Палмовић, Аугуст Харамбашић, Рикард Јорговић, Силвије Страхимир Крањчевић, Анте Тресић Павичић, Јосип Милаковић, Гавра Манојловић, Рикард Каталинић Јеретов, Марин Сабић, Миливој Подровски (сваки по једном песмом) и Иво Војновић (одломком из првог дела „Дубровачке трилогије“). — Књига износи 29 штампаних табака. Издана је потпором краљ. угарског министарства богочасти и јавне наставе а цена јој је 5 Круна. Може се добити у прикупљача, који је шаље о свом трошку уз поштанско поузеће.

—

Француски часопис.

La Revue Slave politique, littéraire et artistique (Политички, књижевни и уметнички словенски преглед), што је ове године почео излазити у Паризу, доноси у 3. броју (за јуни ове године) ове чланке: 1. Ширење словенства у Азији, од Андреја *Понсињона*, (André Ponsignon). 2. Политички положај Словака од Мите *Димитријевића*; 3. Хришћанска епонеја Јужних Словена. Смрт Смаил-аге Ченгића од Ивана Мажуранића (ту Иван *Коријак* уз увод износи садржину свих пет делова величанственог епа Мажуранићева); 4. Велико-Руси и реформаторски покрет, од *Горлова* (V. de Gorlof) (писац пледира у кратку, збијену чланку за то, да се у Русији оствари државни облик чисто уставан); 5. Доситеј Обрадовић и јавна настава у Србији, од Д. С. *Поповића* (наставак) 6. Шенкјевић и пољска књижевност, од *Понтреја* (J. du Ponteray; наставак, у којем је реч о Шенкјевићу и његовим савременицима); 7. Неколико напомена о етнографији Македоније од П. П. *Соколовића* (са статистичком таблицом); 8. Један песник словеначког препорода (Фран Прешерн) од М. *Звезданића* (још ће се наставити); 9. Народна песма у Малој Русији, од J. M. *Коделинског* (наставиће се); 10. Званични документи о Думи: говор кнеза Урусова у седници од 22. јуна ове године и наставак публикације фундаменталних закона руског царства (овде је статут о оснивању Државног Савета; 11. Краљевско писмо (по чешкој кореспонденцији извештај о јавном пиему, које је Њ. Величанство краљ Фрања Јосиф I. управио намеснику краљевине Чешке и у којем врло топлим речима препоручује слогу међу Немцима и Чесима у Чешкој; дописник сумња, да ће то краљевско писмо Немце у Чешкој опаметити, да се окану својих неоправданих захтева, које не могу усвојити ни Чеси ни остали Словени); 12. Белешке о Пазван-Оглу-у (1758.—1807.), од мајора аудитора *Меријажа* (Mériage), саопштене од Григорија *Јакшића* (наставак). На послетку има још кратак извештај о париским позориштима, и то о Француској Комедији, у којој је сад о тристагодишњици Пјера Корнеја приказана његова трагедија „Никомед“, и о позоришту Саре Бенхардове, у којем је сезона завршена репризом Ростанова „Орлића“ („L' Aiglon“), дела, које је, по извештачеву мишљењу, још далеко од тога, да исцрпе радозналост и интерес те још једнако, што но реч, пуни кућу. — Овој свесци часописа La Revue Slave цена је 2 франка и 50 сантима. Претплата је за целу годину 30 франака. Уредништво и администрација је у Паризу у улици Molitor (XVI) 50., али се може претплатити на свим поштама.

Пошт. претплатницима.

Пошто крајем о. м. истиче претплата оним нашим претплатницима, који су се претплатили за јули т. г., то их овим умољавамо, да изволе чим пре обновити претплату за август, како не би било прекидања у шиљању листа. Месечна претплата износи К 2·35. Свима пак јављамо, који нису послали претплату за III. четврт, да ћемо им само још два броја послати, а за тим шиљање листа обуставити.

Администрација.

Новосадска пијаца.

ИЗВЕШТАЈ

од 29. јула (11. августа) 1906.

Нова жита.

Пшеница I. квалитета	— —	К	7·— п.
„ II. „	— —	„	6·90 „
Зоб — — — —	— —	„	5·80 „
Јечам стари — — —	— —	„	—·— „
„ нови — — —	— —	„	5·40 „
Кукуруз: — — — —	— —	„	—·— „
„ окрљушен (стари)	—	„	6·20 „
„ нови — — —	— —	„	—·— „

Довози: добри.

Расположење за куповање: добро.

Продато је: 250 мц. пшенице; 100 мтц. зоби, 50 мтц. јечма и 250 мтц. кукуруза.

Цене се разумеју по 50 килограма.

—

Марва, свињи и живина.

Волови по кили — — — — —	56—60 п.
Свињи тешки по кили — —	90—92 „
„ средњи „ „ — — —	—— „
„ лаки „ „ — — —	—— „
„ мршави пар 230—240 круна	
Теоци по кили — — — —	76—80 п.
Јагњци по кили — — — —	—— п.
Јагњци по пару — — — —	К. 26—30 —
Кљукане гуске по кил.	1 круна 40 пот.
Јаја 8 ком. — — — — — — —	40 пот.

—

Извештај филијале Српске Банке у Будимпешти од 27. јула (9. авг.) 1906. **Данас је продато у готовој робе:** *Пшенице пошиске* старе: —— мтц., по К —·——·—; нова пшеница: 255.00 мтц. К 14·90—15·70 *Х. М. Вашархелејске:* —·— —·— мтц., квалитета по К —·——; *Будимпештан.* околине: 2200 мтц., по К 14·70—16·70; *Банатске* —— мтц., по К —·——·—; *Бачке:* —— мтц., квалитета —·— по К —·——·—; *Сентомашке:* — мтц., квалитета по К —.——; *Т. Бечејске:* —·— мтц., — по К —·——·—; *Ст. Бечејске:* —— мтц., —·— по К —·—; *В. Бечкеречке:* —— мтц., — по К —·——·— —·—; *Панчевачке:* мтц., квалитета —·— по К —·——·—; *Магазинске:* —·— мтц., квалитета —·— по К —·——·— *(Све цене за 3 месеца) Јечам:* —·— мтц., по К —·—; *Зоб* стара: 900 по К 12·30—13·20 *Раж* нова: 250 мтц., по К 11·80—11·90 (за готово паритет Будимпешта) *Кукуруз:* —— мтц., по К —·— (за готово).

Закључци.

— у ½1 сат по подне —

Пшеница за октобар 1906 . . . . К	7·42—7·43
Пшеница за април 1907. . . . . К	7·70—7·71
Раж за октобар 1906. . . . . К	6·22—6·23
Зоб за октобар 1906. . . . . К	6·38—6·39
Зоб за април 1907. . . . . К	6·56—6·57
Кукуруз за септембар 1906. . . . К	6·30—6·31
Кукуруз за август 1906. . . . . К	6·24—6·25
Кукуруз за мај 1907. . . . . К	5·49—5·50

После подне.

— у ½5 сати. —

Пшеница за октобар 1906. . . . К	7·44—7·45
Пшеница за април 1907. . . . . К	7·72—7·73
Раж за октобар 1906. . . . . К	6·22—6·23
Зоб за октобар 1906. . . . . К	6·39—6·40
Зоб за април 1907. . . . . К	6·56—6·57
Кукуруз за септембар 1906. . . . К	6·32—6·33
Кукуруз за август 1906. . . . . К	6·25—6·26
Кукуруз за мај 1907. . . . . К	5·46—5·47

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

+

Јавна захвала.

После тешког удара, једва се мало прибрах, а за дужност своју сматрам, да се овим путем захвалим свима пријатељима, познаницима и колегама, који су моју никад незаборављену и милу ћерку

ЉУБИЦУ

до гроба испратили и родитељима утехе пружили.

Нека је нарочита хвала преч. пароху Василију *Теофановићу*, који је својим дирљивим говором донекле родитељима тугу ублажио, даље нека је хвала осталим паросима: моме куму Василију *Стојадиновићу*, и г. Берисаву *Берићу*, који су моју покојну ћерку опојали. Хвала нека је и оним колегама, који су при опелу суделовали. Хвала њеним другарицама, које су на самртни одар венац положиле. Хвала нека је трговачкој омладини, који су је до вечног гроба испратили и однели. Даље захваљујем се свима и свакоме, који су ми било усмено или писмено саучешће изјавили.

Најпосле нека је хвала свима, који својим присуством укоп увеличаше, а мени, оцу, и матери донекле тугу ублажише.

У ЧУРУГУ, 10. авг. 1906.

Глиша Сабљица, отац.
Вукосава Сабљица, мати.
Десанка Сабљица, сестра.
Ненад Сабљица. Предраг Сабљица, браћа.

ОГЛАСИ.

ПРОМЕСЕ

3% австр. боден-кредит срећана

I. см. од 1880. год.

ГЛАВНИ ЗГОДИТАК:

К 90.000.—

1 згодитак од К 4000·— и 2 згодитка по К 2000·—.

Жребање **16. августа о. г.**

Цена К 5·—.

Издаје

Мењачница Централног Кредитног Завода

у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе кад нам се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 278 18—

На захтев и поштанским поузећем.

ЛЕП

ВЕЛИК СТАН

У НОВОМ САДУ

одмах за издавање, има у новозиданој кући у касарничкој улици број 25.

Мита Михајловић,

1—3 413 **куће газда.**

ПРИЗНАТА МОДЕРНО УРЕЂЕНА ФАБРИКА

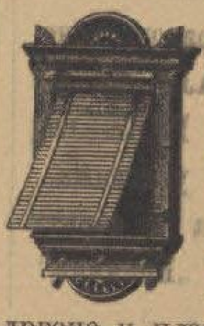

Г. СКРБИЋ

ЗАГРЕБ

ИЛИЦА 40.

препоруча своје солидне и јефтине жалузије, дрвене и платнене ролете, дрвене и жељезне капце за прозоре и дућане и т. д. 210 9—12

Ценовници франко и бадава.

СВОЈ СВОМЕ! СВОЈ СВОМЕ!

НОВО ОТВОРЕНА

помодно-галантеријска, кратке и плетене робе трговина

ДУШАНА С. МОНАШЕВИЋА

у Новоме Саду, Ћурчинска улица бр. 23.

код „Златне кугле“

преко пута од БРАЋЕ МИРОСАВЉЕВИЋА

препоручује поштованом грађанству из места као и из околине свој богато снабдевени избор

МУШКЕ и ЖЕНСКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ.

као мушког и женског белог рубља, мушких туристичких зефирских и сатенских кошуља, крагнова, манжетни,

најновијих мушких и женских краватни,

велик избор украса за женске тоалете, све врсте прибора за мушке кројаче, женске моде салоне и модискиње,

најбољих женских мидера

шлајера за госпође, невесте, као и венаца за невесте.

најновијих добрих кишо- и сунцобрана

и мушких штапова.

Мушких, женских и дечјих чарапа као и разних вулова, конаца и свиле, за штрикање, хеклање, везење и шивење,

јуте, канаве и конгре-штофова за штикање

правих кожних новчаника, женских кожних торбица, кутија за дуван, цигаре и цигарете,

финих мирисавих сапуна и парфима,

најбољег пудера, правог калодонта, четкица за зубе, четака за косу и хаљине,

добрих чешљева и женских укосница,

готових женских сукања и кецеља, дечјих гарнитура за крштење, дечјих играчака, као и све друге у ту струку спадајуће робе.

Послуга брза и тачна, а цене **строго солидне и утврђене.**

СВОЈ СВОМЕ! СВОЈ СВОМЕ!

Стављајући поштов. грађанству из места као и из околине отварање ове радње до знања, приметити ми је, да робу из првих извора набављам, те обећавам, да ћу моје поштов. муштерије са најбољом робом а по најјефтинијој цени послужити моћи.

Молећи за многобројну посету, остајем

368 5—6 с поштовањем

Душан С. Монашевић.

У **Новом Саду,** месеца јуна 1906.

Најјефтиније цене. Најјефтиније цене.

Диван је онај успех, што га пошт. даме употребом правог енглеског краставчева млека постизавају. Уклања са коже на лицу после неколико дана пеге, избоје и друге кожне болести, углачава боре, даје лицу, не шкодећи кожи, бео, свеж и фини тен. То је на Париској и Бечкој изложби одликовано средство, које како код нас, тако и у Енглеској брзо потискује сва остала средства за улепшавање. Једна боца 2 Круне, уз то прави енглески краставчев сапун 1 К и пудер К 1·20. Добија се у свакој апотеци. Поштом шиље Apotheke C. Ballassa, Budapest, Erzsébetfalva. У **Новом Саду** добија се у апотеци Жигмонда Лукача.

111 3—4

ПРОДАЈЕ СЕ

КУЋА

У НОВОМ САДУ,

у почетку Кисачке улице,

у којој је реномирана гостионица са правом точења. ПРОДАЈЕ СЕ ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ под повољним условима. Купац нека се обрати администр. „Браника“.

402 2—3

Почев од септембра

дајем ја

у БУДИМПЕШТИ

за девојке и младе људе усмену и писмену

НАСТАВУ

ради најтемељнијег образовања у књиговодству. — Ма да мој 45-годишњи рад, који је познат у близини и у даљини, ужива заслужено поверење, ипак се само мали део хонорара плаћа у почетку, а остало тек после успешно свршеног испита на будимпештанским или бечким трговачким школама. — Писмени упити само с повратним маркама. — Трајање течаја је према схватању ученика — 6 или само 3 месеца.

Проф. J. Моган

БУДИМПЕШТА

Damjanich utcza 30. szám.

411 2—6

---

4 елегантне собе

у I. спрату, Господска улица бр. 3. — подесне за **банкарску радњу** или за **већу канцеларију**, издајем под кирију.

Н. Димовић

407 2-3 Нови Сад.

Српско-православно црквено и просветно друштво

„ПРИЈАТЕЉ“

при српском православном храму светог оца Николе у Сегедину

са обезбедом од 2000 Круна

потребује још само 200 чланова, па чим се скупи тај број чланова, одмах ће I-во коло отпочети свој хумани задатак, за то управа овог друштва позива Србе и Српкиње православне вере, да се пожуре с уписивањем у исто.

Опажамо: да се чланарина доживотно плаћа (4 К), посмртнина по сваком умрлом члану из свога кола 4 круне све дотле, док у друштвену благајну не уплати дотични за 300 смртних случајева, и тако, кад који члан уплати у друштвену благајну 1200 круна после тога, ма колико дуго живео, он више не плаћа пристојбу за смртне случајеве. Ако се временом оснује ма колики број кола, чланови I-ог кола имају права ступити и у та остала кола и тада добивају од сваког појединог таковог новооснованог кола друштвену обвезницу на 2000 круна. — Целокупни штатут овог друштва отштампан је у обвезници друштвеној, која ће се издати сваком члану, чим се које коло образује на потпун број свој. Ово чисто српско добротворно друштво од чистога прихода свога даје на просветне цели 30%.

Чланови могу бити **само** Срби и Српкиње православне вере из Аустро-Угарске и **окупираних покрајина**, који су здрави, ако су пунољетни и нису рођени пре 1852-ге године, ако поштанском упутницом пошљу одмах **8 круна** (**за уписнину 4 и за чланарину 4 круне.**) По пријему тих 8 кр. управа наша одмах ће дотичној особи послати потврду и нужне тисканице, да испуни иста и амо врати нам их.

Чим се попуни број у I-ом колу, сваки члан ће добити уредну друштвену обвезницу на 2000 круна, и у случају смрти, ма којег нашег члана, наследници његови одмах ће добити од друштва нашега **2000 круна без икаквог одбитка.**

У име друштвене управе:

ЛАЗАР ШЕВИЋ с. р.
управитељ (парох).

ШАНДОР МАЈСКИ с. р.
благајник (трговац поседник).

ЈАНКО Ђ. ЋОСИЋ с. р.
365 3—3 тајник (учитељ).

ВИНСКЕ

БАЧВЕ

из храстовог дрва у свакој величини до 70 хектолитара продају:

Алекс. Брајер и синови

у Крижевцима

Цијена почам од 6 К по 100 литара. Купац имаде бачве у Крижевцима преузети.

323 13—25

Осигурања против

пожара, похаре и на живот

прима

по најповољнијим условима

„Асикурациони Генерали“.

Главно заступство:

у Новом Саду

Централни Кредитни Завод.

347 4—

ШТАМПАРИЈА

деоничарског друштва „Браника“ у Новом Саду

Грчко-школска улица бр. 11., у кући г. дра Мих. Полита

препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као: деоница, диплома, позива на беседе и забаве, разних трговачких тисканица, дела, брошира, часописа, заручница, посетница, јеловника, посмртних објава и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

пословних књига

сваке врсте — које наша штампарија **много јефтиније** може да изради, а тако исто чисто и укусно као растриране књиге, — даље биланција и свих потребних тисканица.

Славним црквено-школским општинама препоручујемо се за израду домовних, крштених и посмртних протокола, годишњих прорачуна и т. д.

Наша новооснована штампарија снабдевена је са најбољим брзотисцима, најмодернијим орнаментима и украсима, стога смо у стању сваку поруџбину у духу данашње најмодерније технике извести.

Цена умерена, израда солидна и чиста.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито разне новчанице и осталепоруџбе и са основом (Tondruck) прецизно и чисто.

С поштовањем

213 98— Штампарија деоничарског друштва „Браника“

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. Штампарија деоничарског друштва „Браника“